

Munich Personal RePEc Archive

The place of the prosecution in the judiciary

Dimitrova, Diana

University of Economics – Varna

2021

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/111724/>
MPRA Paper No. 111724, posted 29 Jan 2022 06:08 UTC

ПРАВОТО И БИЗНЕСЪТ в съвременното общество

Сборник с доклади
от 4-та национална научна конференция
22 октомври 2021 г.

Издателство „Наука и икономика“
Икономически университет - Варна

**ПРАВОТО И БИЗНЕСЪТ
В СЪВРЕМЕННОТО ОБЩЕСТВО
THE LAW AND THE BUSINESS
IN THE CONTEMPORARY SOCIETY**

**Сборник с доклади
Conference proceedings**

**ПРАВОТО И БИЗНЕСЪТ
В СЪВРЕМЕНОТО ОБЩЕСТВО**

**Сборник с доклади
от 4-та национална научна конференция
22 октомври 2021 г.**

**THE LAW AND THE BUSINESS
IN THE CONTEMPORARY SOCIETY**

**Conference proceedings
of the 4-th National Scientific Conference
22 October 2021**

2021

Издавателство „Наука и икономика“
Икономически университет – Варна

Сборникът се издава като резултат от Националната научна конференция „Правото и бизнесът в съвременното общество“, проведена на 22 октомври 2021 г. в Икономически университет – Варна. Научният форум е проведен от катедра „Правни науки“ по проект НПК – 293/2021 г. съгласно договор за частично финансиране на научен форум по реда на Наредбата за условията и реда за оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на държавните висши училища научна или художественотворческа дейност, обн. ДВ, бр. 73 от 16.09.2016 г., в сила от 01.01.2017 г. Приета с ПМС № 233 от 10.09.2016 г.

Всички публикувани материали са рецензирани от утвърдени и водещи в съответната научна област специалисти, включени в редакционния съвет. Авторите носят напълно и изцяло отговорност за съдържанието на своите материали.

The book is published as a result of a national scientific conference “The law and the business in the contemporary society”, which took place at 22 October 2021 in the University of Economics – Varna. The scientific forum was organized by the Legal sciences Department – project SPC – 293/2021, pursuant to contract for partial financing of scientific forum according to Regulation for the conditions and order of evaluation, planning, distribution and spending of funds from the state budget for financing of the inherent for the state higher schools scientific or artistic activity, promulgated State Gazette 73/16.09.2016, effective of 01.01.2017, adopted by decree of the Council of ministers № 233 /10.09.2016 г.

All published reports are refereed by acknowledged and leading specialists in the respective scientific area, members of the Editorial board. The authors are solely responsible for the content of the submitted reports.

Тази книга или части от нея не могат да бъдат възпроизвеждани или предавани под каквато и да е форма или по какъвто и да е начин – електронен или механичен, и копирани без писменото разрешение на издателя.

This book or its parts may not be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, and copied without the written permission of the publisher.

© Издателство „Наука и икономика“, 2021.

ISSN 2603-5073

DOI: <https://doi.org/10.36997/LBCS2021>

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Председател:

доц. д-р Андрияна Андреева – катедра „Правни науки“

Членове:

проф. д-р Маргарита Бъчварова

доц. д-р Галина Йолова

гл. ас. д-р Дарина Димитрова

гл.ас. д-р Диана Димитрова

гл. ас. д-р Живка Матеева

гл. ас. д-р Виолета Владова-Иванова

гл. ас. д-р Милена Цветковска

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

проф. д-р Маргарита Бъчварова –
катедра „Правни науки“, ИУ – Варна

доц. д-р Андрияна Андреева –
ръководител катедра „Правни науки“, ИУ – Варна

доц. д-р Галина Йолова –
ИУ – Варна, катедра „Правни науки“

КОНТАКТИ:

9002, гр. Варна, бул. „Княз Борис I“ №77

Икономически университет – Варна

Катедра „Правни науки“

E-mail: katedra_pn@ue-varna.bg

ORGANIZING COMMITTEE

Chairman:

Assoc. Prof. Andriyana Andreeva, PhD –
“Legal sciences” Department, UE – Varna

Members:

Prof. Margarita Bachvarova, PhD
Assoc. Prof. Andriyana Andreeva, PhD
Assoc. Prof. Galina Yolova, PhD
Chief Assist. Prof. Darina Dimitrova, PhD
Chief Assist. Prof. Jivka Mateeva, PhD
Chief Assist. Prof. Violeta Vladova-Ivanova, PhD
Chief Assist. Prof. Milena Tsvetkovska, PhD

EDITORIAL BOARD

Prof. Margarita Bachvarova, PhD
“Legal sciences” Department, UE – Varna
Assoc. Prof. Andriyana Andreeva, PhD
Head of “Legal sciences” Department, UE – Varna
Assoc. Prof. Galina Yolova, PhD
“Legal sciences” Department, UE – Varna

CONTACTS:

9002, Varna, 77, Knyaz Boris I Blvd.
University of Economics – Varna
„Legal sciences“ Department
E-mail: katedra_pn@ue-varna.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Иван Русчев Решения, обявяващи противоконституционност на законови разпоредби (чл. 149, ал. 1, т. 2 КРБ).....	11
2. Емил Радев Надлежната проверка и отчетност – фактори за устойчиво корпоративно управление в законодателната реформа на ЕС.....	40
3. Миглена Тачева Компетентни и мотивирани съдебни служители – предпоставка за ефективно функционираща съдебна система	48
4. Поля Голева Бизнесът, арбитражът и съдът	55
5. Стоян Киров Оценка на въздействието на Директива 2016/97/ЕС върху застрахователната дистрибуция.....	75
6. Диана Маринова Добросъвестност при сключването на договора	88
7. Елица Куманова Институционализиране на самопомощта като реализиране на самозащита в частноправните отношения	115
8. Андрияна Андреева Работа в пандемична обстановка и някои предизвикателства за страните по трудовото правоотношение	121
9. Дамян Киречев Нормативната уредба за биологичното земеделие – проблеми и възможности	134
10. Милена Цветковска Производство по стабилизация на търговеца – предпоставки и практически проблеми при приложението му.....	153
11. Мериям Сапунджиева Производство по стабилизация на търговец	163

12. Мария Славова	
Правни проблеми на Четвъртата индустриална революция.....	173
13. Галина Йолова	
За същността и приложението на правото на информация в задължителното здравно осигуряване	182
14. Галина Ковачева	
Ролята на криминогенната ситуация в причинно-следствения механизъм на престъплението	191
15. Дарина Димитрова	
Относно някои специфики на функциите на администрацията на съдебната власт	199
16. Мариета Стефанова	
Необходимост от промени в законодателството за определяне на подходящи за вегетарианци или вегани хранителни продукти	212
17. Мариета Стефанова	
Законодателни промени, свързани със замърсяването с отпадъци от еднократни пластмасови изделия	219
18. Красимира Найденова	
Регулации от страх.....	228
19. Пламена Недялкова	
Специфики на принудителното изпълнение на публични вземания	237
20. Диана Димитрова	
Мястото на прокуратурата в съдебната власт	246
21. Живка Матеева	
Уведомяване за нарушения на сигурността на личните данни	259
22. Нели Маданска	
Достижения и перспективи пред сближаването на законодателствата на държавите – членки на ЕС, в областта на банковата несъстоятелност.....	270

23. Атанаска Георгиева	
Връзката между публичното право и бизнеса през призмата на административния контрол и предизвикателствата на XXI-ви век.....	280
24. Цветанка Иванова-Стойнова	
По някои въпроси за индивидуалните и общите административни актове	291
25. Радостина Петрова	
Възможности за промени във видовете социални услуги, регламентирани в законодателството в България	299
26. Ильясова Индира Самидиновна	
Характер и особености предприемаческа дейност как обекта Конституционното правно регулиране	308
27. Суйменбаева Акмарал Мукатаевна	
Важна роля на принципа на социално правно регулиране при разработката на конституционна политика	313
28. Ганета Минкова	
Данъчното облагане и цифровата икономика	319
29. Драгомир Кръстев	
Използване на цифрови доказателства при разследване на киберпрестъпления	332
30. Радан Мирянов	
Електронна идентификация, КЕП и защита на лични данни – възможности за оптимизация	341
31. Христина Благоева	
Роботизация, изкуствен интелект и очаквани трансформации на пазара на труда.....	350
32. Андрияна Андреева, Галина Йолова	
Екосистема на доверие при използване на изкуствен интелект в трудовите отношения.....	364
33. Генка Рафаилова	
Дигитализацията – ключов фактор за промяна в обществените отношения.....	376

34. Радка П. Иванова	
Кризите и тяхното управление – неделима част от ежедневието на организациите днес.....	383
35. Мария Михайлова	
Дигитализацията и престъпленията против неприкосновеността на кореспонденцията	393
36. Мехмед Расим	
Влияние на дигитализацията върху обществените отношения	408
37. Таня Ибрямова	
Негативните отзиви в интернет и влиянието им върху бизнеса	415

МЯСТОТО НА ПРОКУРАТУРАТА В СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

*Гл. ас. д-р Диана Димитрова
Икономически университет – Варна*

THE PLACE OF THE PROSECUTION IN THE JUDICIARY

*Chief Ass. Prof. Diana Dimitrova, PhD
University of Economics – Varna*

Резюме: В разработката е изследвана националната нормативна уредба на прокуратурата, като акцент е поставен на последните законодателни изменения и проекти за изменения. В сравнителен анализ е разгледано мястото на прокуратурата в други държави – членки на ЕС. В резултат на изследването са направени изводи и обобщения.

Ключови думи: *прокуратура, съдебна власт*

Abstract: The report examines the national legislative framework of the prosecution, focus is on the latest legislative amendments and bills for amendments. In comparative analysis the place of the prosecution in other EU countries is reviewed. As result of the examination conclusions and summaries are made.

Key words: *prosecution, judiciary*

Doi: <https://doi.org/10.36997/LBCS2021.246>

Въведение

Принципът на разделение на властите е един от основните при структуриране и функциониране на националните държави и в този смисъл изграждането на система от правораздавателни органи е функция на държавата. В чл. 117 от Конституцията на Република България¹ са закрепени гаранции за независимостта (функционална и институционална) на съдебната власт като една от трите държавни власти в България (Ташев, Р. 2010; Сидерова, Е. 2012; Пенчев, П. 2017; Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д. 2021; Андреева, А., Йолова, Г. 2016), както и ролята ѝ да защитава правата и законни-

¹ Конституция на Република България. // Обн., ДВ, №56, 1991 г., в сила от 13.07.1991 г., изм. и доп. ДВ, №100, 2015.

те интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. В този текст е определено и мястото на прокуратурата заедно със съда и следствието като неразделна част от органите на съдебната власт. В последните години сме свидетели на продължаващия процес на реформа на съдебната власт. В рамките на този процес се поставят редица въпроси, а един от тях е и въпросът за мястото на прокуратурата в нея, като са застъпени различни виждания. Въпросът не е нов и е стоял на дневен ред нееднократно. Мястото на прокуратурата е различно в различните периоди и различните държави, като са действали три основни модела – в съдебната власт, в изпълнителната власт и като независим орган. Темата е безспорно актуална и днес – от една страна, въпросът е част от проблематиката по реформата на съдебната власт – една от неизменно важните теми в дневния ред на обществото, от друга страна, през 2021 г. са приети някои изменения на Закона за съдебната власт² в частта за прокуратура, както и решение №7 на Конституционния съд от 11 май 2021 г. по к.д. №4. Това породило и интереса на автора към темата за мястото на прокуратурата.

Научната цел на настоящата разработка е да се изследва националната нормативна уредба на прокуратурата, като акцент е поставен на последните законодателни изменения и проекти за изменения. В сравнителен анализ е разгледано мястото на прокуратурата в други държави – членки на ЕС. В резултат на изследването са направени изводи и обобщения.

Използвани са методите на нормативен и сравнителноправен анализ, индукция и дедукция за постигане на целта на разработката и свързаните с нея изследователски задачи. Предвид ограничения обем авторът не претендира за изчерпателност на изследвания въпрос.

Докладът е съобразен с регламентацията в законодателството към 15 октомври 2021 г.

Изложение

След освобождението на България приемането на Търновската конституция през 1979 г.³ и установяването на принципа на разделение на властите съгласно чл. 13 „Съдебната власт във всичката нейна

² Закон за съдебната власт. // Обн. ДВ, №64, 2007, изм. и доп. ДВ, №16, 2021, изм. ДВ, №41, 2021, изм. ДВ, №43, 2021, изм. ДВ, №80, 2021.

³ Приета на 16.04.1879 г. (<https://www.parliament.bg/bg/17>).

ширина принадлежи на съдебните места и лица, които действат от името на Князя. Отношенията на Князя към тия места и лица се определяват чрез особни наредби.“ Устройството и функциите ѝ се уреждат в Закон за устройство на съдилищата от 25.V.1880 г. Към съдилищата се учредява прокурорски надзор в държавно-обществен интерес. „Прокурорът е блюстител на закона, орган на обвинителната власт, която е едно разклонение на съдебната власт, и представител на публичните интереси пред съдилищата“ (Габровски, М. 2016). Прокуратурата е независима от съдебната власт. След приемането на Конституцията от 1947 г. и първият Закон за прокуратурата тя се обособява като самостоятелен централизиран държавен институт. Следвайки регулацията и принципите на Съветския съюз прокуратурата е извън съдебната система и е подчинена на Народното събрание, като следва да се ръководи и от указанията на БКП относно „социалистическата законност, като ръководно начало в работата на държавните органи, предприятия и обществени организации“ (Михайлова, Е. 2016). С приемането на Конституцията от 1991 г., след дебат, народните представители решават съдебната власт да обхваща съдилищата, прокуратурата и следствието. В разпоредбата на чл. 126, ал.1 и ал.2 се отрежда и самостоятелно място на прокуратурата, като се очертават основните ѝ функции: „Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата. Главният прокурор осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори.“ От 1991 мястото на прокуратурата е в съдебната власт, от което не следва, че компетентностите и правомощията ѝ са в съответствие с тези на съда. В своята дейност прокурорите, също като съдиите, се подчиняват само на закона и никой няма право да се намесва в предоставените им конституционни правомощия. Съгласно чл. 119 от Конституцията съдилищата осъществяват правосъдието, а прокурорите привличат към отговорност лица, извършили престъпления – те са една от страните по спора, която не отстоява и не реализира своите интереси и права, а интересите на държавата и обществото (Михайлова, Е. 2017). Тяхната главна задача, основната дейност, възложена им от основния закон, е да следят за спазване на законността. На прокуратурата е възложена правозащитната функция, която се осъществява в строго определени граници, очертани от законодателя в Конституцията чрез способите, които са формулирани

в разпоредбата на чл. 127⁴, а именно:

Прокуратурата следи за спазване на законността, като:

1. ръководи разследването и упражнява надзор за законосъобразното му провеждане;

2. може да извършва разследване;

3. привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер;

4. упражнява надзор при изпълнение на наказателните и други принудителни мерки;

5. предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове;

6. в предвидените със закон случаи участва в граждански и административни дела.

Правомощията по т. 1 и т. 2 за извършване на разследване и ръководене на разследване и упражняване на надзор за законосъобразното му провеждане са приети с изменението на Конституцията от 2006 г.⁵ и не са фигурирали в текста от 1991 г. Разширяването на правомощията е с цел повишаване качеството на разследването и отговорността на прокуратура, както и синхронизиране с приетия през 2005 г. Наказателнопроцесуален кодекс.

Структурата на системата на прокуратурата е конституционно определена, единна, пирамидално⁶ и йерархично изградена. По отношение на структурата на прокуратурата, която съгласно чл. 126 ал.1 от Конституцията следва структурата на съдилищата има редица решения във връзка със сезирания на Конституционния съд⁷. В решение №2 по к.д. №13 от 2016 г. по искане на главния прокурор е дадено задължително тълкуване на разпоредбата на чл.126, ал.1 от Конституцията по въпроса какво е съдържанието на изискването за съответствие между структурата на прокуратурата и структурата на съдилищата. Съгласно решението: „Изискването на чл.126, ал.1 от Конституцията структурата на прокуратурата да е в съответствие с тази на съдилищата означава задължително създаване на прокуратури, съответстващи по вид и степен на изброените в чл.119, ал.1 от

⁴ Виж и решение №8 по к.д. №7 от 2005 г.

⁵ ДВ, №27, 2006.

⁶ Виж и мотивите към решение №3 от 2015 г. по к.д. № 13/2014 г.

⁷ Виж и решение №8 от 2005 г. по к.д. № 7/2005 г., решение №1 от 1999 г. по к.д. № 34/1998 г., решение №3 от 2015 г. по к.д. № 13/2014 г.

Конституцията съдилища. Това изискване не съдържа задължение за съответствие на териториалните звена на прокуратурата с тези на съдилищата. Към специализираните съдилища със закон могат да бъдат създавани специализирани прокуратури“. Съдът приема, че „пълното припокриване на териториалните структури на съда и прокуратурата не е задължително по смисъла на чл.126, ал.1 от Конституцията“, съответно е конституционно допустимо създаването на присъщи само за прокуратурата структурни звена с оглед по-ефективно упражняване на специфичните ѝ функции.⁸

Организацията и дейността на прокурорските органи се уреждат със закон съгласно разпоредбата на чл. 133 от Конституцията. В нормативните предписания на чл. 117, 126 и 127 от Конституцията са уредени основополагащи характеристики на прокуратурата като част от съдебната власт, основни положения относно нейната структура и функции. На законово ниво са регулирани и доразвити неуредените от Конституцията въпроси относно организацията и дейността на прокурорските органи – в глава 6 от ЗСВ, включваща структурата на прокуратурата, правомощията на главния прокурор, на административните ръководители, на прокурорите. В чл. 136 ЗСВ е доразвит принципът за единоначалието, заложен в чл. 126, ал. 2 от Конституцията (главният прокурор осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори), който прогласява, че прокуратурата на Република България е единна. В предходната редакция (преди изменението през август 2016 г.) разпоредбата гласи, че прокуратурата не само *е единна, но и централизирана*, като всички прокурори и следователи са подчинени на главния прокурор. Отпадането на централизацията ѝ цели отпадане на намесата при решаване на дела и преписки или прокурорите не са подчинени на главния прокурор в тази си дейност и следва да се гарантира ненамесата в тяхното вътрешно убеждение при произнасяне по тях. Във връзка с този принцип е и мнение №968/09.12.2019 г. на Венецианската комисия за налагане на един по-гъвкав подход и извеждане на делата срещу главния прокурор от неговата юрисдикция. Те предлагат идеята за независим прокурор, която би била приложима само ако Конституционният съд приеме, че могат да се направят някои изключения от „абсолютния монопол“ на прокура-

⁸ Виж и мотиви към решение №8 от 2005 г. по к.д. № 7/2005 г. и решение №2 по к.д. №13 от 2016 г.

турата, ръководена от главния прокурор без да се налагат изменения в Конституцията. В решение №11 от 23 юли 2020 г. по искането за задължително тълкуване на чл. 126, ал. 2 от Конституцията съдът реши, че надзорът за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори, осъществявани от главния прокурор, не включват случаите, когато прокурор извършва проверки, разследвания и други процесуални действия по сигнали срещу главния прокурор. Това доведе и до измененията в ЗСВ⁹ и въвеждане на разпоредби за създаване на фигурата на „прокурорът по разследването срещу главния прокурор или негов заместник“, компетентен по преписки и наказателни производства срещу главния прокурор и избран чрез съществуващите структури и процедури. Няколко дни след приемането на разпоредбите на 25.02.2021 г. по искане на президента на Република България е образувано конституционното дело за установяване на противоконституционност на чл. 46, ал. 8; чл. 194, ал. 6; чл. 213а, ал. 2; чл. 411а, ал. 4 в частта „както и делата от компетентност на прокурора по разследването срещу главния прокурор или негов заместник“ от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) (обн. ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г.; посл. изм. бр. 20 от 9.03.2021 г.) и на чл. 136, ал. 11 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) (обн. ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г.; посл. изм. и доп. бр. 16 от 23.02.2021 г.). В искането се излага, че въвеждайки фигурата „прокурор по разследването срещу главния прокурор или негов заместник“ (чл. 194, ал. 6 НПК) и предвиждайки, че неговите действия не подлежат на ръководство и контрол за законност, осъществявани в рамките на самата прокурорска служба (чл. 46, ал. 8 НПК и чл. 136, ал. 11 ЗСВ), законодателят премахва важни гаранции за обективност, всестранност и пълнота на разследването. В решението си Конституционният съд обявява за противоконституционни разпоредбите на чл. 46, ал. 8; чл. 194, ал. 6; чл. 213а, ал. 2 и чл. 411а, ал. 4 в частта „както и делата от компетентност на прокурора по разследването срещу главния прокурор или негов заместник“ от Наказателно-процесуалния кодекс (обн. ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г.; посл. изм. бр. 20 от 9.03.2021 г.), както и на чл. 136, ал. 11 от Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г.; посл. изм. и доп. бр. 16 от 23.02.2021 г.) – „разпоредбите на ал. 4 - 6 не се прилагат за дейността на прокурора по разследването срещу главния прокурор

⁹ Закон за допълнение на НПК. // ДВ, №16, 2021 преходни и заключителни разпоредби §9.

или негов заместник“¹⁰. Малко по-късно е внесен за разглеждане законопроект¹⁰, предлагащ някои изменения с цел укрепване независимостта на съда, както и закриване на специализирани наказателни съдилища и специализирани прокуратури.

Видно от направения анализ, структурата и функциите на прокуратура са уредени на конституционно ниво, където ѝ е отредено място в съдебната власт, а организацията и дейността на прокурорските органи се регулират със закон. Развитието на обществените отношения, необходимостта от усъвършенстване на структурата и функциите на съдебната власт, както и препоръките в доклади на европейско ниво относно реформата в съдебната власт са наложили нееднократно да бъдат тълкувани конституционните разпоредби, включително изменени част от тях, както и да бъдат направени и редица изменения на ниво ЗСВ за постигане на по-голяма ефективност, ефикасност и почтеност при изпълнение на задълженията, за укрепване на общественото доверие в правосъдието и върховенството на закона.

Какво всъщност е решението в други европейски държави. Съгласно дефиницията, съдържаща се в Препоръка Рес (2000) 19 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, относно ролята на прокуратурата в системата на наказателното правосъдие прокурорите се определят като „обществени органи, които от името на обществото и обществения интерес осигуряват прилагането на закона там, където нарушаването на закона води до наказателни санкции, вземайки под внимание както правата на отделната личност, така и необходимата ефективност на наказателното правосъдие“¹¹.

Място на прокуратурата в други държави

Латвия	Прокуратурата е единна и централизирана институция в рамките на съдебната власт, чиято йерархична структура е организирана на три нива и която се ръководи от главен прокурор
Белгия	Прокуратурата (<i>ministère public/openbaar ministerie</i>) се състои от магистрати от прокуратурата (<i>parquet</i>) или одиторат (<i>auditorat</i>), които, в това си качество, изпълняват служебните си задължения в района на действие на съда, към който са установени

¹⁰ Сигнатура 154-01-22/16.04.21 г. и 46-154-01-8/21.07.21 г., приет на първо четене

¹¹ Доклад на СЕРЕЖ за оценка на европейските съдебни системи (<https://rm.coe.int/report-bulgarian-part-1/1680a07747>).

Испания	Прокуратурата (Ministerio Fiscal) е важен орган със собствена юридическа правосубектност и функционална независимост в рамките на съдебната власт
Франция	С изключение на главната прокуратура (<i>parquet général</i>) към Върховния касационен съд, която заема особено място, прокуратурата във Франция представлява йерархична пирамида „под ръководството на министъра на правосъдието“
Австрия	В основни линии йерархичната организация на службата на прокуратурата съответства на организацията на съдилищата. Във всеки съд от първа инстанция с компетентност по наказателни дела (т.е. общо 17 съдилища) има служба на прокуратурата. Службите на старшите прокурори и Главната прокуратура са пряко подчинени на федералния министър на правосъдието
Италия	В Конституцията са залегнали принципите на независимост и автономност на прокуратурата (член 107) Службите на прокуратурата са част от Касационния съд, апелативните съдилища, обикновените съдилища и съдилищата за непълнолетни
Гърция	Прокурорът (<i>εισαγγελίης</i>) е съдебен орган, който е част от съдебната власт и задължително участва в правораздаването. Прокурорите се ползват с функционална и лична независимост
ФРГ	Прокуратурата е независим орган с наказателна компетентност, чиято организационна структура е същата като на съдилищата
Унгария	Националната прокурорска служба (Ügyészség) е централизирана организация, ръководена от главния прокурор (legfőbb ügyész), който е отговорен пред парламента. Прокурорите се назначават и отстраняват от длъжност от главния прокурор

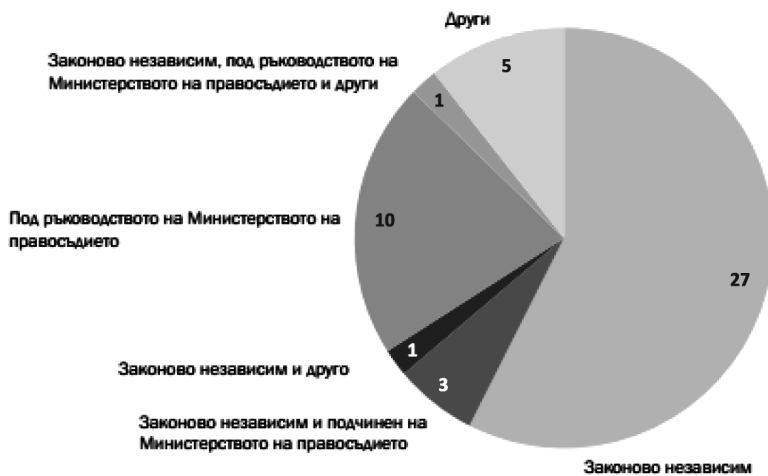
Източник: https://ejustice.europa.eu/29/BG/types_of_legal_professions?SWEDEN&member=1

От направеното неизчерпателно проучване, предвид обема на разработката, е видно, че в голяма част от държавите мястото на прокуратурата е в съдебната власт.

Съществуват два модела – при единият прокуратурата е в състава на съдебната власт, при другият е или обособена самостоятелно под общия контрол на парламента или мястото ѝ е в изпълнителната власт. Според информацията в сборника „Съдът, прокуратурата и разследващите органи в държавите – членки на Европейския съюз, и страните кандидатки“ (Център за изследване на демокрацията 2005)

прокуратурата се намира в съдебната власт в 11 държави, в изпълнителната – в 7 държави, а в четири е независима институция.

Според информацията от Доклад на СЕРЕЖ за оценка на европейските съдебни системи относно статута на прокурора в по-голямата част от държавите той е независим, в някои е подчинен на Министерството на правосъдието и други.

Фигура 1. Статут на прокурора 2018 г.

Източник: Доклад на СЕРЕЖ за оценка на европейските съдебни системи.

Видно от направеното сравнение в по-голяма част от държавите – членки на ЕС, както и в България, мястото на прокуратурата е в съдебната власт, а прокурорите са независими в своята дейност. Може да се направи извод, че мястото на прокуратурата в съдебната власт не следва да пречи на ефективността, обективността и независимостта ѝ при упражняване на нейните правомощия и функции.

Заключение

Националните специфики, които са в зависимост от традиции, регионални особености, социални-икономически и административно-териториални фактори, етични и други стандарти на всяка една отделна държава рефлектират в законодателната ѝ уредба. По отношение на мястото на прокуратурата в съдебната власт са изказвани

различни и противоположни мнения. Някои застъпват идеята за извеждане на прокуратурата от съдебната власт и преминаването ѝ към изпълнителната власт (Митева, И. 2021; Богоров, Вл. 2007; Стоянов, Ст. 2019), други са за независима прокуратура. Трети са на мнение, че мястото ѝ е определено в Конституцията – в съдебната власт (Петров, Ст. 2021; Димокенчев, Т. 2019; Димов, Р. 2020; Тодоров, Я. 2021) и няма дебат по въпроса. Поставяйки въпроса за мястото на прокуратурата, под внимание следва да се вземе предвид и решение №3 от 2003 г. на Конституционния съд. Съгласно диспозитива на това решение: „Формата на държавно управление по смисъла на чл. 158, т. 3 от Конституцията следва да се тълкува разширително. Това понятие се определя не само от характера на държавата като парламентарна или президентска република или монархия. Във формата на държавно управление се включват и възложените от Конституцията на тези институции (Народно събрание, президент и вицепрезидент, Министерски съвет, Конституционен съд и органите на съдебната власт) дейности и правомощия, доколкото с изменението им се нарушава балансът между тях при съблюдаване на основните принципи, върху които е изградена държавата – народен суверенитет, върховенство на основния закон, политически плурализъм, разделение на властите, правова държава и независимост на съдебната власт.“ В този случай за промяна на конституционните разпоредби е необходимо свикването на Велико народно събрание. В продължаващата съдебна реформа, имайки предвид и европейските препоръки за постигане на по-добра ефективност и ефикасност, следва обстойно да се анализират и съобразяват законодателните решения. Такъв е и въпросът за мястото на прокуратурата, като при неговото решаване следва да се подходи внимателно, да се прецени доколко е необходимо свикване на ВНС за промяна на конституционните разпоредби и дали не е възможно да бъдат направени изменения, като само се преразпределят правомощия и функции в системата на съдебната власт за постигане на една балансирана система на управление, защитена от посегателства на другите две власти (Пенев, П. 2015).

Използвана литература

1. Андреева, А., Йолова, Г. (2016). Основи на публичното право. Варна: Наука и икономика, с. 172-186.

2. Андреева, А., Йолова, Г., Димитрова, Д. (2021). Основи на публичното право. 2. прераб. и доп. изд. Варна: Наука и икономика, с. 167-180.

3. Михайлова, Е. (2017). Прокуратура. Структура. Принцип на единоначалието. // Структура и организация на съдебната власт (нов правен курс), София: Съюз на съдиите в България, с. 99-108.

4. Михайлова, Е. (2016) Тоталитарната държава и право в България 1944-1989. София, с.149 и сл.

5. Пенчев, П. (2017). Изменение и допълнение на Конституцията. Довършване на модела на съдебната власт. // Структура и организация на съдебната власт (нов правен курс), София: Съюз на съдиите в България, с. 18-26.

6. Сидерова, Е. (2012). Устройство на съдебната власт. Варна: ВСУ, с. 9.

7. Ташев, Р. (2010). Обща теория на правото, София: Сиби, с. 44.

8. Богоров, В. (2007). Мястото на прокуратурата е в изпълнителната власт (<https://www.paragraph22.bg/22-analizi/read/miastoto-na-prokuraturata-e-v-izpulnitelnata-vlast>).

9. Габровски, М. (2016). Организация на съдебната власт в България в периода 1878-1941 г. // Съдебно право (<https://static1.squarespace.com/static/5502d30ee4b0f063546540ec/t/57ea0e01ebbd1af b94c7753a/1474956803965/pdf+Gabrovski.pdf>).

10. Димов, Р. (2020). Мястото на прокуратурата е в съдебната власт, няма дебат по въпроса (<https://www.monitor.bg/bg/a/view/radoslav-dimov-mjastoto-na-prokuraturata-e-v-sydebnata-vlast-njama-debat-po-vuprosa-211082>)

11. Димокенчев, Т. (2019). Внимателно с неразумните промени (<https://conservative.bg/prokuraturata-v-izpulnitelnata-ili-v-sudebnata-vlast/>).

12. Митева, И. (2021). Прокуратурата няма място в съдебната власт (https://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/politika/2021/07/01/4227676_iva_miteva_prokuraturata_niama_miasto_v_sudebnata_vlast/).

13. Пенев, П. (2015). И обикновено НС може да направи реформи в съдебната власт. // Труд, 13.01.2015 г. (<https://trud.bg/article-4534313/>).

14. Петров, Ст. (2021). Автобиография (<http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/30/s.p.dokumenti.obezl.pdf>).

15. Стоянов, Ст. (2019). Изпълнителната власт – естествено-

то място на прокуратурата. (<https://conservative.bg/prokuraturata-v-izpulnitelnata-ili-v-sudebnata-vlast/>).

16. Тодоров, Я. (2021). Излизането на прокуратурата от съдебната власт е много лошо решение (<https://www.bgonair.bg/a/2-bulgaria/231193-yasen-todorov-izlizane-na-prokuraturata-ot-sadebnata-vlast-e-mnogo-losho-reshenie>).

17. Център за изследване на демокрацията (2005). Съдът, прокуратурата и разследващите органи в държавите – членки на Европейския съюз, и страните кандидатки (<https://books.google.bg/books?id=iXjMTw4iySQC&pg=PA2&lpg=PA2&dq=%D0%A1%D1%8A%D0%B4%D1%8A%D1%82,+%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0+%D0%B8+%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%B2%D0%B0%D1%89%D0%B8%D1%82%D0%B5+%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8+%D0%B2+%D0%B4%D1%8A%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B5+-+%D1%87%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B8+%D0%BD%D0%B0+%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%8F+%D1%81%D1%8A%D1%8E%D0%B7,+%D0%B8+%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5+%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%B8&source=bl&ots=kYT0EytKkZ&sig=ACfU3U0yvEst2pxrLSwEJ8r5DdTv-8Prw&hl=bg&sa=X&ved=2ahUKewiz0bLWuYz0AhXKKhv0HHRACdG4Q6AF6BAgPEAM#v=onepage&q=%D0%A1%D1%8A%D0%B4%D1%8A%D1%82%2C%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0%20%D0%B8%20%D1%80%D0%B0%D0%B7%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%B2%D0%B0%D1%89%D0%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8%20%D0%B2%20%D0%B4%D1%8A%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B5%20-%20%D1%87%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%8F%20%D1%81%D1%8A%D1%8E%D0%B7%2C%20%D0%B8%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%>).

B8%D1%82%D0%B5%20%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%B8&f=false).

За контакти: гл. ас. д-р Диана Димитрова
Икономически университет – Варна
dianadim@ue-varna/bg